

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 8 Jild 4
2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Бегамова Насиба Холмурзаевна</i> МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА АГРАР СОҶА ХОДИМЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШДА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ РОЛИ (ЎЗБЕКИСТОН ЖАНУБИЙ ВИЛОЯТЛАРИ МИСОЛИДА)	11-19
<i>Насиратдинов Сапар Жеткербай-улы</i> ЭТНОГРАФИК ТАДҚИҚОТЛАРДА ФОТОГРАФИЯНИНГ ЎРНИ	20-25
<i>Нарманов Феруз Асфандиёрович</i> ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ ҲАЁТИ ВА ФАОЛИЯТИНИНГ ЎҚИТИЛИШИ	26-30
<i>Rustamov Ixomidin</i> “O‘ZBEKISTON - 2030” STRATEGIYASI – XALQ STRATEGIYASI (YANGI O‘ZBEKISTON TARIXI)	31-34
<i>Normo‘minov Aziz</i> O‘ZBEKISTONLIK SPORTCHILARINING PARAOLIMPIYAMUSOBAQALARIDAGI ISHTIROKI	35-39
<i>Turdiboyeva Gulmira</i> VOYAGA YETMAGANLAR HUQUQBUZARLIGIGA QARSHI KURASH BO‘YICHA TARG‘IBOTLAR SAMARASI	40-44
<i>Xamidova Shoiria Rasulovna</i> PARASPORT TURLARI VA ULARNING QONUNIYATLARI	45-51
<i>Ахмедов Жасурбек Зокиржонович</i> МАДАНИЯТШУНОСЛИК ВА НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА	52-54

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Raximov To‘xtabek Jumaboyevich</i> KICHIK BIZNES KORXONALARINING EKSPORT SALONIYATINI OSHIRISHGA TA‘SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	55-60
<i>Allaberganov Xushnud Allaberganovich</i> TASHQI SAVDO SALONIYATINING MINTAQA IQTISODIYOTIDA TUTGAN O‘RNI	61-68
<i>Амбарцумян Анастас Алексеевич</i> МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТРАНСПОРТНЫЕ КОРИДОРЫ: СИНЕРГЕТИЧЕСКАЯ ВЫГОДА И ПОИСК РЕШЕНИЯ НЕПРОСТЫХ ЗАДАЧ	69-81
<i>Baqoeva Dilfuza</i> SANOAT KORXONALARIDA SOTUV TIZIMINING OLIV BORILISHI, MOHIYATI VA YO‘NALISHLARI	82-86
<i>Adilov Mirkomil Miralimovich</i> TIJORAT BANKLARI KREDIT QO‘YILMALARINING MANBALARINI TAKOMILLASHTIRISH	87-93

<i>Donayev Sheroli Burxonovich</i> DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RIVOJLANTIRISH ASCENT STRATEGIYASINING AHAMIYATI	94-101
<i>Кахаров Жасур Абулқосимович</i> ГАСТРОНОМИЯ ТУРИЗМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ИҚТИСОДИЙ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	102-109
<i>Рахмонов Шухрат Шавкатович</i> ТУРИСТИК МАҲСУЛОТ ДИВЕРСИФИКАЦИЯСИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	110-117
<i>Sherov Alisher Bakberganovich</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	118-129
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Tag'oyeva Dilnavoz Narziqulovna</i> MAHMUDXO'JA BEHBUDIY MA'RIFATPARVARLIK G'OYALARI VA ULARNING IJTIMOIIY- AXLOQIY MUNOSABATLARDAGI KONSTRUKTIV MOHIYATI	130-135
<i>Muhamedov Asror</i> G'ARB RENNESANSIGA TURTKI BO'LGAN OMILLAR	136-145
<i>Aripova Zulfiyaxon Salijanovna</i> HOZIRGI ZAMONDA ETIKA VA ESTETIKANI O'QITISHNING AMALIYIJTIMOIY AHAMIYATI	146-151
<i>Abdumalikov Abdulatif Abidjanovich</i> INSONNING TABIATGA NOOSFERAVIY MUNOSABATINI YUKSALTIRISH ZARURIYATI	152-156
<i>Xolmatov Uchqunjon Xamidullayevich</i> AXBORIY-PSIXOLOGIK VA MADANIY TAHDIDLAR SHAROITIDA MILLATLARARO TOTUVLIK VA HAMJIHATLIKNI TA'MINLASHNING TA'LIMIY-TARBIYAVIY VAZIFALARI	157-162
<i>Шоназаров Жамшид Шухратович</i> ЖАДИДЛАР ҒОЯЛАРИ ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН СТРАТЕГИЯСИ БИЛАН ҲАМОҲАНГ	163-168
<i>Хо'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI AXBOROT URUSHI DAVRIDA MAFKURAVIY TAJOVUZLARDAN ASRASH OMILLARI	169-174
<i>Quchqorov Javlon Suyundik o'g'li</i> MILLIY G'OYA VA DEMOKRATIK O'ZGARISHLAR DIALEKTIKASIGA MADANIY HODISALAR SIFATIDA QARASH	175-179
<i>Muxtorova Tutixon</i> GLOBALLASHUV JARAYONLARIGA FALSAFIY YONDASHUVLARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	180-186
<i>Rahmonova Mavluda Abdusamadovna</i> ABDURAUFIY FITRATNING "OILA" ASARIDA JAMIYAT MA'NAVIY-AXLOQIY RIVOJIGA DOIR QARASHLARI TAHLILI	187-194

<i>Pirnazarov Nurnazar</i> TANA, RUX VA MA'NAVİYATNING INSON BORLIG'IDAGI AKS ETISHINING FALSAFIY TAHLILI.....	195-201
<i>Ismailov Dilshod Baxriddinovich</i> DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MA'NAVİY-AXLOQIY SEGMENTI:KOMPARATIV YONDASHUV	202-209
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Yuldoshova Shaxnoza Azimboyevna</i> RAY BREDBERI VA ISAJON SULTON ASARLARIDA MA'RIFATPARVARLIK MOTIVLARI TALQINI	210-216
<i>Bozorbekov Ahmadbek</i> O'ZBEK TERMINOLOGIYASIDA TEXNIK, ZAMONAVIY LOGISTIKA SOHASIDAGI TERMINLARNING YASHALISH MODELLARI VA PARADIGMATIKASI	217-230
<i>Xamrayev Fozilbek Yo'ldoshevich</i> ZAMONAVIY O'ZLASHMALARNI MILLIYLASHTIRISHDA O'ZBEK TILINING TARIXIY ZAXIRA MANBALARIDAN FOYDALANISH	231-236
<i>O'tebaeva Dilbar</i> TURKIY TILLARGA UMUMIY BO'LGAN EKOLOGIK ATAMALAR	237-242
<i>Asqarova Shaxnoza Kamolidinovna</i> EPIK KLISHELAR HAMDA ULARNING INGLIZ VA NEMIS TILLARIDAGI TALQINI ("ALPOMISH" DOSTONI MISOLIDA)	243-247
<i>Kadirova Zaynab Bakoyevna</i> INGLIZ TILIDAGI REKLAMANING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI	248-252
<i>Allaberganova Nilufar Matnazar qizi</i> QOFIYA ASOSLARIDAGI MATNLARNING LINGVOKOGNITIV XUSUSIYATLARI	253-256
<i>Nabiyeva Rushana Jamol qizi</i> OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI NOMLARI LEKSIK-SEMANTIK GURUHINING MA'NOVIY GURUHLARI VA ULARDA YANGI O'ZLASHMALARNING ISHTIROKI HAQIDA	257-262
<i>To'rayeva Iroda Sheramatovna</i> FOLKLORIZMLAR TIZIMIDA ETNOGRAFIK FOLKLORIZMLARNING O'RNI VA SPETSIFIKASI	263-268
<i>Qodirova Munisa Erkinjon qizi</i> BADIY MATNDA QO'LLANILGAN SAN'ATGA OID TERMINLARNING LEKSIK TIPOLOGIYASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	269-272
<i>G'aniyeva Nozanin G'ayratovna</i> MARKAZIY OSIYODA JADID AYOLLARINING PATRIARXAL TUZILMALAR VA MUSTAMLAKACHILIK ZULMIGA QARSHI CHIDAMLILIGI VA QARSHILIGI	273-277
<i>Zaripova Dilfuza Baxtiyorovna</i> TURKIY ADABIYOTDA "IBROHIMI ADHAM" QISSALARI TAHLILI	278-284
<i>Eshniyazova Maysara Beknazarovna</i> ALISHER NAVOIYNING "ARBA'IN" ASARIDAGI HADISLAR BAYONIDA G'OYAVIY-BADIY IFODA MUKAMMALLIGI	285-292
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> O'ZBEK JADID ADABIYOTIDA OVRUPO MADANIYATI TALQINI	293-298

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

- Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna*
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI HUQUQIY TIZIMLARIDA KODEKSLASHTIRISH
JARAYONINING AYRIM NAZARIY-HUQUQIY MASALALARI 299-306
- Узакова Гўзал Шариповна*
ШАҲАРЛАР ВА БОШҚА АҲОЛИ ПУНКТЛАРИДА АТРОФ МУҲИТНИ МУҲОФАЗА
ҚИЛИШНИНГ ЭКОЛОГИК-ҲУҚУҚИЙ ТАЛАБЛАРИ 307-325
- Пулатова Нодирахон Собиржоновна*
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ УСТРАНЕНИЯ СУДЕБНЫХ ОШИБОК В ОБЕСПЕЧЕНИИ
ПРАВ ЧЕЛОВЕКА 326-332
- Nizamatdinov Kayrat Keunimjaevich*
MOBIL ALOQA XIZMATI KO'RSATISHDA MILLIY ALOQA OPERATORLARINING FAOLIYATINI
HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNI TAKOMILLASHTIRISH 333-341
- Абдурахманова Нодирахон*
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В
ОНЛАЙН АРБИТРАЖАХ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ 342-345
- Vokiyev Jahongir Nurmatjon o'g'li*
TA'LIM OLIH HUQUQINING GENEZISI HAMDA UNING YURIDIK TABIATI 346-356
- Madiyev Faxriddin Xoshim o'g'li*
SHAXSIY HAYOT DAXLSIZLIGI HUQUQINI TA'MINLASH MASALALARI 357-368
- Утапов Фурқат*
ИНДИВИДУАЛЛАШТИРИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА ТОВАР БЕЛГИСИНИНГ ҲУҚУҚИЙ
МАҚОМИ 369-374
- Dilboboyev Nozimbek Shavkat o'g'li*
XALQARO VA MILLIY DARAJADA INVESTITYA QONUNCHILIGINING RIVOJLANISH
TENDENSIYASI 375-381
- Назарова Марҳабо*
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА И РАЗВИТИЕ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В
УЗБЕКИСТАНЕ 382-386
- Абулхайров Рустамхон Ибодуллаевич*
ПОРТЛАШ СОДИР БЎЛГАН ЖОЙНИ КЎЗДАН КЕЧИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ЎТКАЗИШ
МАСАЛАЛАРИ 387-400
- Абдусамиева Дилрабо Абдувахоб кизи*
ВОПРОСЫ РЕСОЦИАЛИЗАЦИИ БЫВШИХ ОСУЖДЕННЫХ В НЕКОТОРЫХ
МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТАХ..... 401-406
- Abdikhakimov Islombek*
LEGAL RELATIONS AND STAKEHOLDERS IN QUANTUM TECHNOLOGIES REGULATION: A
COMPREHENSIVE ANALYSIS OF GOVERNANCE FRAMEWORKS 407-412

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

- Djabbarova Nilufar Baxtiyarovna*
TALABA-QIZLARDA LIDERLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA FALSAFIYPEDAGOGIK
YONDASHUVLARNING ROLI 413-417

<i>Mamatqosimov Jahongir Abirqulovich</i> BO'LAJAK REJISSYORLARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI ADABIY ASARLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHDA DEBYUT MASHG'ULOTLARINING AHAMIYATI	418-423
<i>Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna</i> HOFIZ XORAZMIY DIDAKTIK QARASHLARINI O'RGANISHNING HOZIRGI HOLATI	424-429
<i>Ismoilova Shodiyaxon Xusanboy qizi</i> NEMIS TILIDAN KEYIN INGLIZ TILI O'RGANISH JARAYONIDA FONETIK INTERFERENSIYANI YUZAGA KELTIRUVCHI OMILLAR	430-435
<i>Salimov Ma'ruf Eshdovlat o'g'li</i> O'QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	436-439
<i>Палванова Умида Бахрамовна, Тургунов Собитхон Ташпулатович, Якубова Азада Ботировна</i> ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ОБУЧЕНИЕМ СТУДЕНТОВ НАВЫКАМ ОКАЗАНИЯ ПЕРВОЙ ПОМОЩИ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА	440-444
<i>Rasulova Fotima Farxotovna</i> O'QUVCHILARNI IJODIY FIKRLASHGA YO'NALTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY YO'NALISHLARINING ILMIY TAHLILI.....	445-450
<i>Saidxo'jayev Muhammadxo'ja Ma'rufxo'ja o'g'li</i> YOSHLARNI MA'NAVIY-MA'RIFIY TARBIYALASHDA IJTIMOYIY - PEDAGOGIK OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	451-456
<i>Utepbergenov Aydos Janabayevich</i> SAHNA NUTQI O'QITISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	457-461
<i>Nozima Muqimovna Hamdamova</i> MAJBURIY FANLARDAN TALABLARNING KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA GRAFIK DASTURLARIDAN FOYDALANISH.....	462-467

Received: 30 July 2024
Accepted: 5 August 2024
Published: 15 August 2024

Article / Original Paper

SCIENTIFIC ANALYSIS OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL DIRECTIONS OF INSTRUCTING STUDENTS TO CREATIVE THINKING

Rasulova Fatima Farkhotovna

Researcher, Tashkent State University of Economics

Abstract. This article examines theoretical approaches and the historical development of creative thinking among students. The author explores the periods from ancient Greece to Islam and shows the historical, cultural, and religious contexts of creative thinking. We discuss the views of Plato and Aristotle on creativity, the educational content of ancient monuments, and the pedagogical approaches of Eastern philosophers like Muhammad al-Khwarizmi, Abu Nasr Farabi, and Abu Ali ibn Sina. We pay attention to the spiritual and educational evolution of our people, the perspectives of pedagogues like Alisher Navoi and Abdulla Avloni on education, and the perspectives of Yusuf Khos Hajib and Kaikovus on creative thinking and dynamic features of knowledge. The article discusses the importance of creative thinking and its place in the XXI century educational process. Simultaneously, the article proposes pedagogical methodologies and approaches to foster students' creative thinking skills.

Keywords: Creative thinking, historical development, spiritual and educational evolution, pedagogical methodologies.

O'QUVCHILARNI IJODIY FIKRLASHGA YO'NALTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY YO'NALISHLARINING ILMIY TAHLILI

Rasulova Fotima Farxotovna

Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola talabalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish nazariy yondashuvlarini va tarixiy rivojlanishini tahlil qiladi. Muallif qadimgi Yunonistondan boshlab, Islomgacha bo'lgan davrlarni o'rganib, ijodiy tafakkurning tarixiy, madaniy, va diniy kontekstlarini ko'rsatadi. Aflotun va Aristotelning ijodkorlik haqidagi qarashlari, qadimiy yodgorliklarning tarbiyaviy mazmuni, va Sharq faylasuflarining, masalan, Muhammad al-Xorazmiy, Abu Nasr Forobiy, va Abu Ali ibn Sinoning pedagogik yondashuvlari muhokama qilinadi. Xalqimizning ma'naviy-ma'rifiy evolyutsiyasi, Alisher Navoiy va Abdulla Avloniy kabi pedagoglarning ta'lim haqidagi qarashlari, shuningdek, Yusuf Xos Hojib va Kaykovusning ijodiy fikrlash va bilimning dinamik xususiyatlari haqidagi fikrlariga e'tibor qaratiladi. Maqolada ijodiy fikrlashning ahamiyati va uning XXI asrda ta'lim jarayonidagi o'rni tahlil etiladi, shu bilan birga, talabalarda ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun pedagogik metodologiyalar va yondashuvlar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: Ijodiy fikrlash, tarixiy rivojlanish, ma'naviy-ma'rifiy evolyutsiya, pedagogik metodologiyalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I8Y2024N62>

Kirish. Talabalarda ijodiy fikrlashning nazariy yondashuvlarini va ularning tarixiy rivojlanishini tahlil qilish uchun vaqt o'tishi bilan shakllangan turli doiralar va istiqbollarni tushunish kerak. Bu usullar o'quvchilarda ijodkorlikni o'stirish va o'stirishga oid ta'lim falsafalari va psixologik nazariyalarning rivojlanib borayotganidan dalolat beradi. Aflotun ijodkorlikni qadimgi Yunonistonda ilohiy ilhomning bir ko'rinishi deb hisoblagan bo'lsa,

Aristotel uni samarali bilim shakli deb hisoblab, ijodiy jarayonlarda ratsionallik va mahoratning ahamiyatini ta'kidlagan. Hozirgi vaqtda talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan nazariy yondashuvlar mavjud emas. Manbalarda qayd etilishicha, islom dini tarqalgunga qadar mintaqamizda yashab o'tgan xalqlarning turmush tarzi, sog'lom ma'naviyati, intellektual turmush tarzi animistik (hamma narsaning joni yoki ruhi borligiga ishonish), sehr (sehrgarlik) bilan xarakterlangan. , jonsiz narsalarga g'ayritabiiy kuchga ega bo'lgan sig'inish), totemistik (hayvonlarga, o'simliklarga va narsalarga sig'inishga rahbarlik qilish) va butparastlik (ta'lim shaklida marosimlardan aralash foydalanish). Qadimgi tasavvurlar zamirida tarbiyalangan axloqiy-ma'naviy tarbiyada ezgu fikr, ezgu so'z, ezgu ishning yomon o'y, yomon so'z, yomon amallar ustidan g'alaba qozonishi uchun kurashish tushunchasi birinchi o'rinda turadi. Bundan tashqari, ma'naviy va axloqiy fikrlashni rivojlantirish uchun jismoniy jazo, ishontirish, namuna va ko'rsatish kabi fundamental yondashuvlar amalga oshiriladi. Ta'lim usullari ma'lum narsalar va hodisalarning g'ayritabiiy kuchga ega ekanligiga ishonishga asoslangan edi.[1].

Bilimga intilishning asosiy tushunchasi shaxsning ijodiy tafakkurining asosidir. Xalqimiz azaldan ma'rifat sari intilib kelgan. Bu xalqdan butun insoniyat farovonligi yo'lida ilm-fan rivojiga katta hissa qo'shgan alloma va ziyolilar yetishib chiqqanining sababi ham shunda. Ular dunyoviy va diniy fanlar sohasidagi ilmiy kashfiyotlari, ijodlari, innovatsion konsepsiyalari bilan dunyo olimlarini lol qoldirdi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Farg'oniy, Xorazmiy, Forobiy, Ibn Sino, Ulug'bek, Buxoriy, Termiziy, Marg'iloniy, Motrudiy, Zamaxshariy va boshqa allomalar ilm cho'qqilarini zabt etib, uni keng targ'ib etibgina qolmay, o'z shogirdlarini mustaqil kuzatuvchi, ijodkor bo'lishga da'vat etganlar. . Ular ta'limga alohida e'tibor qaratdilar. Islomgacha bo'lgan qadimiy yodgorliklarning mazmuni insonni ruhan va jismonan yovuz ruhlardan asrash va asrash, ularda ezgulikning doimiy g'alabasiga, qalb va jismonning pokligiga ishonch tuyg'usini shakllantirishdan iborat, deydi A.Muhammadjonov. sohadagi yetakchi olimlardan biri hisoblanadi. U salomatlikni targ'ib qiluvchi dastlabki tushunchalardan iborat edi.[2]

“Avesto” ta'limotida o'g'il bolalarda mustaqil fikrlashni tarbiyalash, ularni voyaga yetkazishda oila, hokimiyat va pedagoglarning muhim o'rni borligi ta'kidlangan. “Muqaddas ko'ylak” marosimida o'g'il bolalar va ularning ustozlari Quyoshga ehtirom ko'rsatayotgani, “Avesto”dan ezgulik va ezgulik fazilatlarini tarannum etuvchi qasamyodlar o'qiyotgani kuzatildi. Ushbu trening bolalarning barcha fazilat va yaxshilik timsoli bo'lgan Oliy Axura-Mazdaga bo'lgan ishonchini mustahkamlash, shu bilan birga yovuzlik bilan bog'liq bo'lgan Ahura-Manu (Axriman) ga nisbatan jirkanishni kuchaytirishga qaratilgan. O'qituvchi va ruhoniylar bolalarga yaxshi va yomonni ajrata oladigan, ularni to'g'ri yo'lga boshlovchi bilimlar berishga burchli ekani ta'kidlandi. Shuningdek, ta'limotlarda yovuzlikka donolik bilan kurashadiganlar Axura-Mazda yo'lidan yurishlari ta'kidlanadi[3].

Xalqimiz ma'naviy-ma'rifiy evolyutsiyasining tarixiy tahlili Muhammad al-Xorazmiy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy kabi ko'zga ko'ringan Sharq faylasuflarining teran fikrlarini ochib beradi. Bu olimlar bolalarda ijodiy fikrlash va axloqiy kamolotni tarbiyalashda o'qituvchilarning muhim rolini ta'kidladilar. Ularning ta'limotiga ko'ra, mo'tabar ustoz yoshlarga bilim berishdan zavq oladi, har bir ishda namuna bo'ladi.

Abu Ali ibn Sino o'z adabiy asarlarida bolalar ongini shakllantirishda pedagoglarning muhim mas'uliyatini ta'kidlab, ularning muvaffaqiyati uchun qat'iy va jiddiy yondashish,

o'quvchilarning bilimlarni har tomonlama o'zlashtirishini ta'minlash, turli xil ta'lim-tarbiya vositalaridan foydalanish zarurligini ta'kidlaydi. metodlar, talabalarning bilim qobiliyatlari va individual xususiyatlarini tushunish, fanga qiziqishni rivojlantirish, eng muhim bilimlarga ustunlik berish, o'quvchilarning yoshi va intellektual yetukligiga moslashtirilgan tushunarli ko'rsatmalar berish va bolalarda hissiy jihatdan aks-sado beradigan tildan foydalanish.

Alisher Navoiy o'z davridagi ayrim pedagoglarning kamchiliklarini, xususan, ularning qo'polligi, ochko'zligi, bilimsizligini tanqid qilgan, shu bilan birga o'qituvchilarga nisbatan qattiq axloqiy talablar qo'ygan. Navoiy o'qituvchi g'arazgo'ylik, notanish mavzuni o'qitishga urinmasligi kerakligini ta'kidlaydi. U bilim niqobi ostida g'ayrioddiy xatti-harakatlarga yo'l qo'ymaslikdan ogohlantiradi va salbiy odatlarni targ'ib qilishni haqiqiy tarbiyachi vazifasiga zid, deb qoralaydi.[4].

Shu bilan birga o'qituvchi o'z ishining qiyinligini ta'kidlaydi: "Buni hech kim, hatto odam, hatto dev ham bajarolmaydi". Katta kuchga ega bo'lgan bir odam yosh yigitni ta'minlashga qodir emas edi va u qiyinchilikdan qat'i nazar, bir guruh bolalarga ilm va odob o'rgatdi.

Bundan tashqari, ushbu guruhda tushunish qobiliyatiga ega bo'lgan cheklangan miqdordagi shaxslar mavjud; Shuning uchun, agar odam ko'p to'siqlarni boshdan kechirsa-chi? Har holda, u kichik bolalar bilan qattiq shug'ullanadi. Shogird saltanatga erishsa ham, ustozga xizmat qilish arziydi.

Haq yo'lida kim senga bir harf o'qitmish ranj ila,
Aylamak bo'lmas ado oning haqin yuz ganj ila"[5].

Jadidlarning mashhur pedagoglaridan Abdulla Avloniy ham o'z asarlarida ustoz shaxsi va faoliyati to'g'risidagi o'z qarashlarini ifodalashga ustuvor ahamiyat beradi. Alloma bolaning intellektual rivojlanishi beqiyos ekanligini, bolaning sog'lom o'sishiga ota-onaning roli sezilarli darajada ta'sir etishini ta'kidlaydi. U bolalarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirish "o'qituvchining e'tibori va vijdoniga bog'liq bo'lgan muqaddas vazifa" ekanligini, "fikrning quvvati, ziynati, kengligi, muallimning tarbiyasiga bog'liqdur" -deb ta'kidlaydi.[6].

Bundan tashqari, aksariyat klassik manbalar ijodiy fikrlash qobiliyatini mukammallikning o'ziga xos ko'rsatkichlaridan biri sifatida izohlaydi.

Jumladan, XIII asrning atoqli mutafakkiri, turkiy xalq shoiri Yusuf Xos Hojib o'zining "Qutadg'u bilig" asarida komil insonning eng muhim jihati shaxsning chegaradan oshib keta olish qobiliyati ekanligini ta'kidlaydi. o'z manfaatlarini va shaxsiy istaklari va ko'pchilikka foyda keltirish uchun boshqalarning qayg'usiga chidash. Fidoyilik isbotini ko'rsatadi. U bilim va zukkolikning ahamiyati, shuningdek, ularning amaliy qo'llanilishi haqida gapiradi. Uning ta'kidlashicha, uning ta'limi va bilimi alohida. Alloma barcha ezgu amallarning asosi ilm ekanligini ta'kidlaydi. O'sha davrda ham fizik "bilim osmonga yo'l ochadi" deb oldindan ko'ra olgan edi. Uning ta'kidlashicha, agar hokimiyat vatan va davlatni aql-idrok bilan boshqarsa, mamlakat obod bo'ladi, fuqarolar to'liq va osoyishta hayot kechiradi. U kuch va qurollanishdan ko'ra aql va bilimni birinchi o'ringa qo'yadi. Mutafakkir, shuningdek, davlat boshqaruvi uchun mas'ul shaxs aql va mulohazalarga tayanib, ijodiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi.

Kuntug'di-elligi (mamlakat boshlig'i) "Qutadg'u bilig" asarida o'zining eng ulug'vor harakatlarida o'zini Kunga (Quyoshga) qiyoslaydi: "Kunga boqqin, u hech kamaymaydi, doimo to'lib turadi. Yorug'ligi birdek, yetuk va saradir. Kun tug'ilganda olam yorug' bo'ladi, u yorug'ligini barchaga yetkazadi. O'zi bilan (ovora) bo'lib, (boshqalar uchun) yo'qolmaydi. Men

(Kuntug'dini)ning ham nizom-qoidam shunday. Fe'lim va muomalam barcha xalq uchun birdekdir[7].

Bundan tashqari, Kaykovusning “Kabusnoma” asaridagi “mukammallik” tushunchasi shaxsning ijodiy kuzatish qobiliyatini yoritishga xizmat qiladi. Kaykovusning fikricha, inson kamolotining hal qiluvchi omili bo'lgan bilim shunchaki statik mavjudot emas, balki vaqt va tajriba bilan rivojlanib boruvchi dinamik kuchdir. Jumladan, Alloma ilm sifati uchta asosiy omildan kelib chiqadi, deb ta'kidlaydi: - ilm kasb bilan bog'liq; - kasbning fan bilan bog'liqligi; - bu odat ne'mat va ko'rsatkichlar bilan bog'liq.

Muhokoma. Yuqorida sanab o'tilgan fazilatlar insondagi barcha ijobiy tamoyillarning cho'qqisini ifodalaydi. Bu fazilatlarni yosh avlod ongiga singdirish, ularni har tomonlama yetuk va komil insonlar bo'lib etishishga yo'naltirish pedagoglar va siyosatchilar zimmasidagi mas'uliyatdir. Muhtaram ajdodlarimiz, allomalarimizning boy madaniy-ma'rifiy merosini qadrlash imkoniyatini yaratish orqali bunga erishish mumkin. Zero, respublikamizning jahon miqyosida rivojlangan davlatlar qatoriga ko'tarilishiga hissa qo'shadigan salohiyatli, mustaqil fikrlaydigan, erkin, ijodkor shaxsni kamol toptirish ideal insoniy tarbiya va tajribaga bog'liq.

Ijodiy fikrlash - bu fanlardan ustun bo'lgan asosiy qobiliyatdir. Muayyan so'rov yoki muammoning yechimi ijodiy fikrlashning namoyon bo'lishi natijasida kutilmaganda yoki to'satdan "miltillaydi". Bu jarayon sifat jihatidan yangi bo'lgan moddiy yoki ma'naviy qiymatni yaratadi. Shaxsning izlanuvchanligi, ijodkorligi, yangi g'oyalar yaratishga moyilligi uning ijodiy salohiyatini namoyon etadi. Aynan shu potensial shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishga turtki bo'lib, ijodiy fikrlashni taraqqiyotning ajralmas vositasiga aylantiradi.

Yosh avlodda ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishning dolzarb zarurati G'arb psixologiya, falsafa, pedagogika fanlaridagi eng dolzarb ilmiy masalalardan biriga aylandi. Biz yoshlarimizni tobora murakkab va dinamik dunyoda harakat qilishlari uchun zarur bo'lgan vositalar bilan jihozlashga harakat qilish vaqti keldi.

Aristotel va Platonning falsafiy-axloqiy qarashlari, undan keyin A.F.Losev, N.A.Berdiyayev, F.Frebel, S.L. ijodkorlik va ijodiy tafakkurning izlanishlariga asos soldi. Keyinchalik ma'rifatparvarlik davrida A.Volter, J.J.Russo kabi olimlar alohida e'tiborni shaxsning o'z-o'zini rivojlantirishi va insonparvarligi masalalariga qaratib, ijodkorlik va ijodiy tafakkurning mohiyatini yoritib berdilar.

Ijodiy fikrlash XXI asr talablariga muvaffaqiyatli javob berish, o'rganishni tushunish va muammolarni hal qilish uchun zarur bo'lgan qimmatli mahoratdir. Bu nafaqat san'atda, balki fan va texnologiyani rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Ijodiy fikrlashni o'rgatish dinamik va ijodiy jamiyatda rivojlanishga qodir bo'lgan kuchli professional axloqqa ega ishchi kuchini tarbiyalash uchun juda muhimdir.

Bugungi kun talablariga javob bera oladigan malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun talabalarni faqat bilim berishdan ko'ra, masalalarga ijodiy yondashishga o'rgatish zarur. O'quvchilarda ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish ularning intilishlari, qiziqishlari va individual xususiyatlaridan kelib chiqadi. Ijodkorlikni tarbiyalash uchun ta'limni moslashtirish hisoblar, chizmalar, eskizlar va ob'ektlarni bezash kabi faol kognitiv jarayonlardan kelib chiqadigan aniq echimlarni talab qiladigan aqliy vazifalarni rivojlantirishga, shaxsiylashtirilgan o'qitishga imkon beradi. Ijodiy jarayon nafaqat noyob asar yaratadi, balki individual o'ziga xoslikni ham namoyish etadi.

Ijodiy mehnat faol ishtirok etish orqali bolaning shaxsiyatini yoshartiradi. Psixologlar shaxsning ongi va o'zini o'zi anglashini uning turli tadbirlarda ishtirok etishi orqali tavsiflab, individual ijodiy fazilatlar va fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda ijodiy faoliyatning hal qiluvchi rolini ko'rsatadilar. Mashhur psixologlarning ta'kidlashicha, ijodkorlik insonning ongi va his-tuyg'ulari orqali namoyon bo'lib, kognitiv jarayon bilan bog'liq tizimni aks ettiradi.[8].

Natija. Aniq belgilangan reja va maqsaddan kelib chiqqan holda o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshirish va sayqallashtirishda muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim metodologiyasiga asoslangan pedagogik jarayonlarni tuzishda alohida ahamiyatga ega bo'lgan qoidalar va tamoyillarga rioya qilish muhimdir. Xususan, dars jarayonida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiruvchi, shu orqali ularning imkoniyatlarini o'rganishga imkon beruvchi pedagogik-psixologik muhitni yaratish pedagog zimmasiga tushadi. Asosiy maqsad talabalarga o'zlarining qiziqishlari va ehtiyojlarini qondirish bilan birga o'zlarining to'liq potentsiallarini ochishga imkon beradigan zamin yaratishdir. Har bir o'quvchida ijodiy fikrlash uchun individual qobiliyatni tan olish muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning o'ziga xos kuchli tomonlari, qiziqishlari va fikrlash shakllarini e'tirof etishni bildiradi, pedagogning roli esa bu individual qobiliyatlarni aniqlash va tarbiyalashni o'z ichiga oladi. Har bir talabaning nuqtai nazarini tan olish va hurmat qilish orqali biz ularning mavjud qobiliyatlarini ishga solamiz va ularga mos yo'l-yo'riq ko'rsata olamiz va shu orqali o'z qadr-qimmatini his qilamiz va o'quv jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Dars davomida talabalarni ijodiy fikrlashga undaydigan interfaol usul va usullardan foydalanish juda foydali.

Qolaversa, o'quvchilarning ijodiy intilishlariga ko'maklashish va ularni qo'llab-quvvatlash zarur. Jahon ilmiy va ta'lim hamjamiyatlari oldida turgan eng muhim va muqarrar vazifalardan biri bu nafaqat aql, bilim va mustaqil kuzatish qobiliyatiga, balki ijodiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan shaxslarni rivojlantirishga yordam beradigan usul va vositalarni o'rganishdir. Ushbu izlanish tergov va tahlilni o'z ichiga oladi. Tarixiy manbalar shuni ko'rsatadiki, islom dini tarqalgunga qadar mintaqamiz aholisi o'zlarining animistik e'tiqodlari, sehrlil amaliyotlari, totemistik e'tiqodlari va butparastliklari bilan mashhur bo'lgan. Qadimgi jamiyatlar o'zagida tarbiyalangan axloqiy-ma'naviy tarbiya ezgu fikr, ezgu so'z va ezgu ishlarga intilish, yomon fikrlar, yomon so'z va yomon ishlar ustidan g'alaba qozonishni ta'kidlagan. Axloqiy va ma'naviy tafakkurni rivojlantirish uchun jismoniy jazo, ishontirish, namuna va ko'rsatish kabi asosiy usullardan foydalanilgan. Bundan tashqari, g'ayritabiiy qobiliyatga ega deb hisoblangan narsalar va hodisalar ta'lim manbalari sifatida ishlatilgan.[9].

Xulosa. "Tarbiya" fani o'quvchilarning erkin fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning hal qiluvchi omilidir. Bu kamolga yetayotgan yoshlar o'rtasida faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish, ularning intellektual va ijodiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, nekbinlik va ilhom tuyg'ularini tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Natijada, ijodiy tafakkurga nazariy yondashuvlarning tarixiy evolyutsiyasi ijodkorlikning ta'limdagi funksiyasini dinamik va ko'p qirrali tushunishdan dalolat beradi. O'qituvchilar, tadqiqotchilar va siyosatchilar ushbu evolyutsiyada hal qiluvchi rol o'ynab, o'quvchilarni zamonaviy dunyoning nozik tomonlarida harakat qilish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlash uchun ijodkorlikni rivojlantirish muhimligini ta'kidladilar.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Мухаммаджонов А. Школа и педагогическая мысль узбекского народа XIX – начала XX в. – Ташкент:Фан, 1978. – С.27.
2. Муҳаммаджонов А. Школа и педагогическая мысль узбекского народа XIX – начала XX в. – Ташкент: “Фан”, 1978. –С. 44
3. Авесто тарихий - адабий ёргорлик. – Т.: Шарқ, 2001 йил.
4. Навоий, Алишер. Маҳбуб ул-қулуб. Асарлар. Ўн беш томлик. 13 том. – Тошкент:Бадий адабиёт нашриёти, 1966 йил. – 189-190-б.
5. Навоий, Алишер. Маҳбуб ул-қулуб. Асарлар. Ўн беш томлик. 13 том. – Тошкент: Бадий адабиёт нашриёти, 1966 йил. –192-193-б.
6. Ҳошимов К. ва бошқалар. Педагогика тарихи //Педагогика олий ўқув юртлари ва дорилфунунлар талабалари учун қўлл. – Тошкент: Ўқитувчи, 1996 йил. – 301-б.
7. Юсуф Хос Ҳожиб. Кутадғу билиг. – Тошкент: Фан, 1971 йил. –177-б.
8. Лернер И.Я. Учебный предмет, тема, урок. – Москва: МГУ. 1995.- 133с.
9. Мухаммаджонов А. Школа и педагогическая мысль узбекского народа XIX – начала XX в. – Ташкент:Фан, 1978. – С.27.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).